

Nummer 2
2019 67:e årg

Sommar Hälsning

från Sveriges Kristna Sjukvårdsförbund

www.kristenivarden.se

Årskonferens i Uppsala sid. 3

Seminarium om samvetsfrihet sid. 9

Vårsamling i Eksjö sid. 13

Ordföranden har ordet

Kära SKSF-vän

Sommaren är nu här. Då jag skriver detta är det dagen före Sveriges nationaldag. Jag sitter och tittar på dokumentären "Dagny livet börjar vid 100". När hon var 99 år gick hon en datakurs, och började blogga då hon var 100 år. Hon har inspirerat andra äldre att gå datakurs. Hennes liv har inte bara varit en dans på rosor, men hon har tagit sig igenom motgångarna, rest sig och verkar vara en positiv och glad person. Dokumentären släpptes 2015. I början av maj i år fyllde hon 107 år. Dagny har varit med i flera olika TV-program, som t.ex. "Fråga doktorn".

Tänk så olika livet kan se ut. En del får ett långt liv, för andra tar det slut tidigt. En del får vara friska nästan hela livet, andra drabbas av svåra sjukdomar. En del har många vänner och ett meningsfullt liv, andra är väldigt ensamma och har det svårt. Det är viktigt att bli sedd och att ha någon som stöttar och lyssnar, både för barn, ungdomar och vuxna i olika åldrar.

Jag som arbetar inom äldreomsorgen har insett att många äldre har upplevt mycket tuffa saker som de aldrig vågat prata med någon om, eller inte haft någon som lyssnat. Det är viktigt att se hela människan. Alvedon hjälper inte om det främst är själslig och existentiell smärta.

9 maj var jag på ett seminarium på Comfort Hotel i Jönköping. Det handlade om psykisk ohälsa på arbetsplatser, och arrangerades av Myndigheten för arbetsmiljökunskap. Det var intressant, både att höra på föreläsarna och att sitta i grupper och samtala. Vi som mött upp kom från många olika sammanhang. Det är bra att man från olika håll börjar uppmärksamma detta ämne mer och även försöker se vad man kan göra åt det.

Oavsett ålder och sammanhang vi kom-

mer ifrån behöver vi varandra. Vi är inte skapade för att leva isolerade, utan mänsklig kontakt. De pratade i veckan om barnen i Ystad som varit isolerade och hur det påverkat dem. Det är svårt att förstå hur det har kunnat ske i vårt svenska samhälle.

Jag hoppas att vi denna sommar kan hjälpas åt att se och uppmuntra människor i vår närhet. Tänk inte att du inget kan göra, Ett vänligt ord eller ett leende kan göra någons dag. Vi kan även be för människor och den plats där vi bor.

Jag vill önska dig en skön sommar!

Margréth Jansson
Ordförande
kristenivarden@telia.com

Hälsning

från

Sveriges Kristna Sjukvårdsförbund
Smedhemsv. 19, Ryd. 565 97 Bottnaryd
Tel. 070-5684270
kristenivarden@telia.com

Ansvarig utgivare

Margréth Jansson, Smedhemsvägen 19, Ryd
565 97 Bottnaryd. kristenivarden@telia.com

I redaktionen

Barbro Fritz, Majken Hagvil Svensson

Medlemsavgift: 200 kr/år. Stud.: 100kr/år
(4 nr av Hälsning ingår)

Enbart prenumeration på Hälsning: 100 kr/år
Manus till nästa nr senast: 17 augusti 2019

Gåvor sändes till

Sveriges Kristna Sjukvårdsförbund
Pg 138737-2 Bg 312-4294 Swish 1234580239

Hemsida

www.kristenivarden.se

Årskonferens i Uppsala

Det är med stor glädje och tacksamhet jag ser tillbaka på årets konferens på Samariterhemmet i Uppsala. Det var ju tredje gången vi var tillsammans SKSF och KLM och jag har en känsla av att de allra flesta av oss upplever det som berikande att få träffas och uppleva den här gemenskapen.

Under konferensen fick vi flera tillfällen att sitta i smågrupper och delge varandra tankar och böneämnen och sedan be för varandra. Det var också så roligt att få prata med de studerande som var med och jag önskar så att det kunde bildas kontaktgrupper mellan er i de olika utbildningarna på universitet och högskolor. Jag tror att de flesta som utbildar sig inom vården har en

speciell kallelse till just dessa olika yrken och man behöver stöd och hjälp från Gud, vår Far i himlen och där är en bönegrupp en oerhörd hjälp.

Dagarna var ju för övrigt fyllda av mycket fin undervisning om att vara Kristen i vården. Oavsett om man arbetar inom barnsjukvård, äldrevård, psykiatri, medicin, kirurgi mm så har Gud användning för en kristen på ett speciellt sätt. För att kunna möta och tillgodose de andliga och existentiella behoven behövs kunskap men också en personlig närkontakt med Gud som Han både kan och vill använda i olika vårdssituationer.

Barbro Fritz

Redaktionen har försökt sammanställa en del från konferensen på sid. 3-8

Immigranter - en resurs

Samir Sharo, hematolog

Samir började med att säga att vi ska komma ihåg och tänka på att immigranter är människor och Guds avbild. Han är själv immigrant och berättade en del om sin bakgrund. Hans morfar flydde 1915. Barnbarnen, bl.a. han själv, flydde 2014.

I hemlandet läste Samir till läkare. Då han kom till Sverige fick han först inte påbörja utbildning och läsa svenska p.g.a. att han inte hade uppehållstillstånd. Samir fick 800 kr/mån, och av de pengarna betalade han själv en kurs i svenska. Han ville komma igång med att jobba och kunna bidra till samhället. Det tog tid, men han gav inte upp och efter 4 år fick han börja arbeta på ett sjukhus. Även hans fru är läkare. De har tre döttrar. Två av dem läser till tandläkare.

Samir är nu överläkare. Hans specialist-

områden är internmedicin och hematologi. Han är även övergripande studierektor för Hallands sjukhus i Varberg och läkarchef för ST-läkare på Medicinkliniken.

Utifrån sina egna erfarenheter delade Samir många intressanta och bra tankar som man själv kan spinna vidare på. Som t.ex. hur en mångkulturell kristenhet berikar kristenheten i Sverige.

Hur kan ett hållbart chefskap och god arbetsmiljö fungera?

Sara Andersson, sjuksköterska och verksamhetschef

Sara började 2010 på BVC och som distriktssköterska på Johannesvården i Göteborg, som drivs på kristen grund. På vårdcentralen finns BVC, mottagning för unga med psykiska besvär, äldre-mottagning, rehab m.m. Det är en förmån och en tillgång att få finnas på en arbetsplats där man har medarbetare som ber.

Från halvt utbildad sommarvikarie till verksamhetschef

Sara har fått växa successivt i ansvar. Hon började som sommarvikarie då hon utbildade sig till sjuksköterska. Annica Landgren var då hennes chef. Sedan när Annica blev sämre i sin svåra muskelsjukdom frågade hon Sara om hon kunde gå in som verksamhetschef.

Hon gjorde som hon brukar göra då viktiga beslut ska fattas och bad över det. När hon började bli skakis och frågade sig om hon skulle klara uppdraget kom ett tilltal av Gud genom en tidning. Där stod om pojken som gav bröd och fiskar till Gud. Sara kände då att om hon gav det hon hade och ställde sig till Guds förfogande skulle han välsigna det och leda henne.

Johannesvården har ett gott rykte. Det sägs att "på Johannesvården blir man sedd". Sara delade flera tankar som hon tror är orsaken till det goda ryktet och viktigt för att det ska vara hållbart och fungera så även i fortsättningen.. Här är några exempel.

- Längtan hos personalen att se till hela patienten – vårda hela patienten
- Ledningsteam olika professioner/yrkesgrupper - Positivt för personalen
- Se att Gud sänder oss ut att göra olika saker t.ex. distriktssköterska, chef
- Jag gör det jag gör för att förhålliga Gud

- Kompetens - Rätt kompetens - personal som också kan möta patienten på bra sätt
Vill inte ha ryktet "snäll kristen personal men kan inget"

- All personal är inte kristen men har informerats om Johannesvårdens grundvärderingar o.s.v.

- Ber inför rekrytering om personal med glädje i hjärtat

Vad gör ett ledarskap hållbart?

1. När jag vill det jag gör

Good enough. Personalen ska kunna sätta gränser och gå hem. Se att det man gjort är nog. Lämna vidare. Viktigt då att jag själv går före och inte sitter kvar sena kvällar.

2. När jag kan få det stöd jag behöver

- Nätverka med andra verksamhetschefer
- Ledningsgruppen. 2 läkare, 2 sjuksköterskor

- Saras man

- Förebedjare (Sara har en patient som speciellt ber för henne)

3. När förutsättningar ges för att utöva uppdraget. Om chefen skapar förutsättning för personalen att utföra sitt arbete bra.

4. Delegering: 1 2 Mos. kan man läsa om Jetro.. Moses fick hjälp att delegera ut uppgifter. Se intresse, glädje och kompetens/kvalité hos personal och ev. ge extra utbildning för olika uppgifter.

5. Det utövas i en miljö där jag trivs

Låga trösklar så personal vågar be om hjälp
Plattare organisationer. Man möts mellan professionerna i personalrummet t.ex.

På Johannesvården har man morgonbön, men det är frivilligt om man vill delta.

Erfarenheter från kristen psykiatrimottagning

Mikaela Blomqvist Lyytikäinen, Psykiatriker

Mikaela funderade på att bli kirurg utomlands först, eftersom hon tänkte att det var så man skulle tjäna Gud. Det blev inte så, utan hon hamnade istället inom psykiatrin. Där har hon blivit kvar och funnit sin uppgift och sitt kall. Genom åren har Mikaela fått vara med om många spännande saker. Bl.a. föreslog hon vid ett tillfälle, på den arbetsplats hon då arbetade, att man skulle starta en Bibelcirkel för patienterna. Trots att 2 läkare där var ateister blev det så, och den fungerar fortfarande.

Under sin uppväxt var hon utsatt för sexuella övergrepp, men hon har fått uppleva hur Gud har helat henne. Med de erfarenheter hon själv har i sin ryggsäck, har hon med Guds hjälp fått hjälpa andra.

2004 gav Mikaela ut sin bok "Pahan valtaamat", som handlar om arbetet med ungdomar involverade i djävulsdyrkan etc. Hennes bror läste boken och blev frälst. Han dog sedan, så Mikaela var så tacksam och glad att han fick möta Jesus innan.

2007 grundade Mikaela "Framtidens port", som är ett kristet psykiskt vårdhem, där många ungdomar har fått hjälp.

Mikaela upplever att Gud är med henne på arbetsplatsen, och hon gav flera exempel. Bl.a. hur han leder, så hon hittar de rätta frågorna att ställa till sina patienter. När Mikaela går hem efter en arbetsdag lämnar hon över patienterna till honom.

Kristen men professionell

Mikaela delade några tankar utifrån sina egna erfarenheter om att vara kristen men professionell.

- Det är väsentligt att jag är kristen som råkar vara psykiater, och inte psykiater som råkar vara kristen. Jag har min identitet i Kristus, inte i min yrkesroll och det jag presterar.

- God medicinsk kvalitet och genomskinlighet är ytterst viktigt. Då ser myndigheterna och samarbetspartnerna den kristna inriktningen som en resurs, ett komplement och inget hot eller fel.

- Det är bra att bygga upp nätverk bland kristna som jag kan remittera till och vice versa.

- Viktigast av allt är att jag vårdar min egen Gudsrelation och blir trygg i den.

Sara

Mikaela

Nyanlända - Bästa mottagandet

Anna Aronsson, barnläkare

Mötet är halva behandlingen

Anna delade några tankar och tips om hur man kan få till ett bra möte.

-- **Tolk** – Många kan inte svenska och behöver därför tolk. Det är viktigt att man har en kvinnlig tolk till flickor/kvinnor.

- **Kom HIT Flykting** – bildstöd På <https://kom-hit.se/flykting/> kan man hitta kommunikationsstöd/bildstöd som kan underlätta i mötet med patienter. Där finns material för olika situationer och områden inom t.ex. sjukvården. Samtalskortor med kortfattad text och bilder är ett bra komplement till t.ex. tolk. Det är inte heller alla som kan läsa, och då kan bilderna vara en bra hjälp att kunna förtydliga och att komma ihåg den information man fått.

- **Delaktighet** – Patienten behöver och har rätt att känna sig delaktig. Man bör underlätta för patienten att förstå och även kunna ställa frågor och uttrycka sina egna åsikter.

Det är viktigt att bemöta med respekt.

Ang. hur viktigt bemötandet är tog Anna som exempel den tänkvärda berättelsen om läraren Mrs Thomson och hennes elev Ted. Mrs Thomson fick en ny klass och hade en elev som var smutsig och det inte gick så bra för i skolan. Hennes första intryck av honom var inte det bästa, och hon förväntade sig inga större resultat.

Hon satte sig och läste vad hans tidigare lärare hade skrivit, och då förändrades hennes syn på Ted. Han var tidigare glad, hade kamrater, och det gick bra för honom i skolan. Sedan blev hans mamma sjuk och dog. Han blev alltmer nedstämd, och eftersom hans pappa inte heller gav honom den omsorg han behövde blev det sämre med både hygien och resultaten i skolan. När de an-

dra eleverna vid jul kom med fina presenter inslagna i fina papper kom Ted med ett paket med ett armband där det fanns flera stenar och en parfymflaska som var halvfyll. De andra eleverna skrattade. Läraren tog på sig armbandet och stänkte på sig lite parfym. Hon gick sedan runt i klassrummet och lät eleverna känna den underbara parfymdoften. Ted kände sig lycklig. Han sa att nu luktade fröken precis som hans mamma.

Efter den dagen förändrades Ted. Han blev gladare och resultaten i skolan blev allt bättre. Han fick bra betyg och fortsatte studera. Han skrev flera brev till sin lärare och uttryckte att hon var den bästa läraren han någonsin haft. Han utbildade sig till läkare och träffade en kvinna som han gifte sig med. Då han gifte sig fick Mrs Thomson sitta på den plats som hans mor annars skulle ha gjort.

Hur använder vi vårt belöningsystem?

Fred Nyberg, professor i beroendeforskning/neurofarmakologi

Belöningsystemet anses vara grunden för alla typer av beroenden. Människan har i alla tider sökt belöning. Belöningsssystemet är en nedslagsplats för det positiva men även för droger.

Att nå höjderna via hjärnans belönings-system driver människor att ägna sig åt olika saker som t.ex. fysisk aktivitet, födointag, sexuella upplevelser, framgångar, häftiga upplevelser, droger, destruktiva beteenden.

Droger kan förstärka eller ta bort känslan av njutning av aktivitet, mat m.m. och leda till beroende. Likadant är det med andra typer av missbruk som t.ex. sexuellt missbruk och spelmissbruk.

Hjärnan mognar bakifrån, sist framloben. Områden i framloben mognar först i 20-årsåldern. Detta påverkar risktagande och omdöme. Logiskt tänkande kan vara klart vid 16 år, ibland 14 år.

Droger leder till försämrad förmåga att uppleva belöning. Den som missbrukar droger svarar sämre på stimulering av dopaminstimulering.

Det pratas mycket om medicinsk cannabis och några i Sverige har fått det på recept. I länder där man har en mer tolerant syn och

ett större användande av cannabis kan man se att det leder till långvariga hjärnskador, försämrad kognition (sämre IQ), försämrad motorik/koordination. Nästan alla som använt cannabis (98%) använder mycket alkohol också

Hjärndopning

Många studenter i USA tar läkemedel som t.ex. ADHD-mediciner (centralstimulantia) för att öka hjärnkapaciteten i jakt på toppbetyg. THC, aktivt ämne i cannabis, påverkar signalsubstansen serotonin i hjärnan och kan kortsiktigt öka kreativ aktivitet. I USA blir det allt vanligare att unga använder E-cigarett med THC. THC-halten i marijuana ökar, vilket leder till ökad risk för skador.

*Maria Eriksson
och
Birgitta Carlsson
i samtal*

Hjärnans plasticitet och fysisk aktivitet

Jovanna Dahlgren, professor i pediatrik

Några saker som påverkar vår hjärna.

- Fysisk aktivitet
- Arv och uppfostran - mycket bygger på genetik, mycket på fostran + miljö
- Välmående och nutrition
- Använd eller förlora det - Det är viktigt att använda och stimulera hjärnan.

Man trodde tidigare att det inte bildas nya celler i hjärnan, men hjärnforskaren Peter Eriksson visade att nya nervceller bildas i hypocampus - "The neuronal forest".

Foster bildar 20000 nervceller i minuten. Nervceller i hjärnan känner sig för hos små barn. Det sker så småningom en förädling av nervcellerna, då de renodlas. Små barn som lär sig ett språk talar utan brytning, men i tonåren börjar det höras att man bryter när man lär sig språk.

Hjärnan är ett plastiskt organ, vilket innebär att den förändras och är anpassningsbar.

Understimulering

Gravt understimulerade barn kan drabbas av hjärndefekter som syns på hjärnröntgen.

Överstimulering

All stimulans är inte positiv. För mycket TV-tittande under de första två åren kan bl.a. ge barnet ADHD senare i livet

Plasticiteten kan vara både bra och "dålig". Vissa perioder är mer känsliga än andra.

För tidigt födda barn löper ökad risk för ADHD och autism p.g.a. neonatal stress hos omogen hjärna.

Tre hormoner som påverkar vårt välmående är serotonin, dopamin och noradrenalin. Alla tre ökar vid fysisk aktivitet. I en studie såg man att svenska rekryter hade bättre IQ om man hade bättre kondition

Negativ påverkan

Kortvarig stress och långvarig stress

Vad bör jag tänka på för att utnyttja hjärnans plasticitet?

(Några tips som Jovanna nämnde)

- Börja rätt i barndomen med stimulans och kost
- Barn ska ha trygghet
- Barn ska tidigt ha fysisk naturlig aktivitet
- Unna dig utmaningar
- Unna dig nyfikenhet
- Unna dig en kärleksfull omgivning
- Unna dig regelbundenhet, tystnad och vila hjärnan
- Håll dygnsrytmen - allt har sin tid
- Ät med måtta

**Lyssna in, stanna upp!
Vad vill Gud här och nu?
Låt dig fascineras av
skaparens fiffighet!**

Seminarium om samvetsfrihet

Lördag 4 maj arrangerades i Citykyrkan Stockholm ett seminarium om samvetsfrihet. Det var flera organisationer som var medarrangörer, bl.a. Sveriges Kristna Sjukvårdsförbund. Ordförande för organisationen Människovärde hälsade välkommen och presenterade helt kort dagens föreläsare. **Lite av det som sades kan du läsa här på sid. 9-11**, men det finns även möjlighet att se videoklipp från dagen på Människovårdens hemsida. <http://manniskovarde.se/seminarium-om-samvetsfrihet/>

En barnmorskas berättelse

Linda Steen, barnmorska

Linda utbildade sig först till sjuksköterska. Under utbildningen tyckte hon det mest handlade om sjukdomar, men tänkte att hon så kunde fortsätta läsa till barnmorska.

När Linda jobbat 7 år i Sörmlands lands-ting såg hon annonser om att de behövde sjuksköterskor med specialistkunskap, även barnmorskor. För att vidareutbilda sig fick man studielön och kontrakt för att jobba 2 år efter utbildningen. Linda nappade.

Termin 1 fick hon praktik på förlossning- en, vilket hon tyckte var roligt, och gav en känsla att hon kommit rätt. Alla blev fascinerade när de läste om den friska och normala graviditeten och fosterutvecklingen.

Termin 2 ingick aborter, s.k. avbrytande av havandeskap, i undervisningen, Det talades om självklar kvinnohälsa och kvinnans rätt att själv bestämma.

Då Linda insåg att sena aborter utförs på förlossningen. Kände hon att det var viktigt att prata med sin chef. Det blev en stark reaktion. De sa att eftersom det var en liten klinik, där alla var tvungna att göra allt,

kunde de inte ha henne där. Hon sökte sig till en större klinik där de hade stort behov av barnmorskor, och chefen först var positiv. Linda fick senare besked om att hon inte fick jobba där heller.

Som sjuksköterska och som barnmorska vill man främja liv och hälsa, menar Linda, och frågar sig hur det kunde bli så att man plötsligt inte får göra det? Det enda som Linda inte kan göra, för det går emot hennes samvete, är att ge piller som avslutar ett liv d.v.s. medicinsk abort, och då naturligtvis inte heller medverka vid en kirurgisk abort.

Trots barnmorskebristen får hon inte jobba. Linda kan förlösa, hjälpa barn till världen, stödja kvinnor genom graviditet och förlossning, ge amningsstöd och se till det nyfödda barnets behov, d.v.s. det som är en barnmorskas huvuduppgifter.

Nu arbetar hon som barnmorska i Norge. Det är skillnad på hur man resonerar. I Sverige: "Man måste samarbeta och alla måste göra allt." I Norge: "Vi samarbetar och alla måste inte göra samma sak."

Håkon Bleken, advokat i Norge, var också med som föreläsare under dagen i Citykyrkan. I Norge har man skrivit in i lagen att vårdpersonal ska ha rätt att åberopa samvetsfrihet. Håkon sa bl.a. så här: "Det är ett övergrepp att tvinga någon att göra något mot sitt samvete." Han var försvarsadvokat för en läkare som åberopade samvetsfrihet i Norge. Läkaren vann 2018 i Norges högsta domstolen.

Barnmorskemålen i Sverige

Jörgen Olson, advokat

Barnmorskemålen som Jörgen har varit engagerad, i handlar om barnmorskans rätt att åberopa etiska eller religiösa skäl för att vägra delta i åtgärd som innebär utsläckande av liv. Ellinor Grimmars mål togs upp i Jönköping 2013 och gällde då att hon blivit förvägrad arbete. Linda Steens mål togs upp i Nyköping 2015.

Juridiska irrvägar

I Abortlagen 1974:59 som började gälla 1975 och gäller även idag, kan vi i § 5 läsa att "Endast den som är behörig att utöva läkaryrket får utföra abort och avbryta havandeskap ...", vilket borde innebära att det inte är en barnmorskas arbetsuppgift. Då var det kirurgiska aborter, men eftersom utveckling och teknik gått framåt är idag mer än 99% medicinska aborter. Man förmedlar oftast medicin, men paragrafen står fortfarande som den står.

Lagar är generellt kortfattat skrivna för att kunna tillämpas. För att man ska förstå vad texten innebär och hur den ska tillämpas har man en utredning som ligger till grund för en proposition, d.v.s. det förslag som Riksdagen röstar om. Där står vad det är för lag man ska stifta om, innebörd och

tolkning. På sid. 77 i denna proposition som om personal som ska jobba med abortrelaterade frågor står "Frågan om vårdpersonalens skyldighet att medverka vid abort har tagits upp av flera remissinstanser vilka genomgående framhåller vikten av att det tas hänsyn till personalens önskemål att slippa delta i abortverksamheten". Departementschefen skrev: "Vid arbetsfördelning bör man så långt det är möjligt ta hänsyn till de anställdas förutsättningar. Man bör därför undvika att till abortverksamheten binda sådan personal som exempelvis av moraliska eller religiösa skäl har svårt att acceptera sådant arbete." Denna text ska styra abortverksamheten idag. Man får lösa det schematekniskt.

Sedan 1975 har samvetsfrihet för vårdpersonal praktiserats. Cheferna har löst det så de vårdsökande som önskat abort har kunnat få det medan hänsyn har tagits till personal som åberopat samvetsfrihet. Ingen lagstiftning har ändrat dessa förhållanden, så det gäller.

Runt 2010-2012 kom en kompetensbeskrivning för barnmorskor som har getts
forts. sid. 14

Dagen avslutades med panelsamtal.. Per Ewert, Linda Steen, Jörgen Olson, Håkon Bleken

Varför väcker samvetsfrihet sådana känslor i Sverige?

Roland Martinsson, författare, filosof

Samvete – känsla för vad som är rätt eller fel. Man kan avstå t.ex. en handling för att man känner att det inte är rätt.

Moral – Ett sätt att se på moral är att den grundar sig i något objektivt, inte vårt eget val. Ett moraliskt påstående kan vara falskt eller sant. Ett annat sätt att se på moral är att den är subjektiv. Det jag uppfattar som rätt och fel kommer från mina egna övertygelser som är formade av bl.a. samhället jag växt upp i, skolan jag gått i o.s.v. I Sverige är den subjektiva synen på moral rådande.

Kyrkans koppling till politiken, politikens utformning och filosofiska skolor på svenska universitet har dominerat på 1900-talet och lett fram till en syn på samvete som något subjektivt som bestäms av kontexten vi befinner oss i. T.ex. ett religiöst samfund för vilket det är viktigt att motarbeta aborter,

dödshjälp, dödsstraff. De som tycker något som denna kontext driver fram anses lurade av sitt sammanhang, som då behöver elimineras, därav förbud mot religiösa friskolor, kristendomsundervisning i skolor och skolavslutningar i kyrkor.

Känslan att samvetsfrihet är något viktigt, giltigt som vi har rätt till, där en arbetsgivare vill, kan och bör kunna fixa schemat, så har det fungerat i många sammanhang. Plötsligt handlade det om något man kopplar till abortfrågan, som ligger väldigt högt på entusiasmsskalan. Vad händer om dödshjälp införs och en läkare kommer att vägra? Roland tror att läkaren kommer att slippa, och man tvingas acceptera samvetsfrihet. Läkarens röst väger tyngre än barnmorskans.

Hur ser samvetsfriheten ut i Europa och övriga världen?

Per Ewert, författare och samhällsdebattör

Frågan om samvetsfrihet är sammankopplad med demokrati och mänskliga rättigheter. I FNs artikel III står det att var och en har rätt till liv, frihet och personlig säkerhet. I artikel XVIII står det att var och en har rätt till tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet.

I WMA:s etikdeklaration står om yrkesetik där man värnar om liv, alla människors lika värde, att inte särbehandla människor.

De länder som praktiserar samvetsfrihet

är fler än de som inte gör det.

Journalister har samvetsfrihet enligt Svenska journalistavtalet.

Per Ewert nämnde exempel på 3 personer som trots risken gjorde aktiva val och följde sitt samvete. Conrad Shuman hoppade över Berlinmuren. Rosa Parks i USA satte sig på "fel" plats då det var apartheid där. Josef Schultz lade ner sitt vapen och ställde sig med den som skulle skjutas.

WMA = World Medical Association

Europarådets resolution från 1763 står över svensk lag.

Vårsamling i Eksjö Missionskyrka 18 maj

Dagen började med gemenskap runt fikaborden. Gunnar och Britt-Marie Svensson, Eksjö, bjöd på hembakat bröd och kaffe. Sedan fortsatte vi i kyrksalen med föreläsning. Gunnar, som ledde samlingen, hälsade oss välkomna innan vi tillsammans sjöng Psalm 199 i Psalmboken. Vi fick sedan lyssna till en intressant föreläsning av Lotta Wadsten Bynert.

När Lotta var 6 år skulle hon göra skolmognadstest. Det var då hon märkte att hon var annorlunda. När hon sedan började skolan och de fick rast hade hon ingen aning om hur hon skulle hantera situationen med alla barn som lekte runtomkring henne.

Under föreläsningen visade Lotta bilder som hon målat. Som barn målade hon mycket, men sedan gick det många år då hon inte gjorde det. 2016 uppmuntrade en kvinna henne att börja måla igen, vilket var väldigt bra. Det blir hennes spegel.

Lotta föddes 1961, och växte tillsammans med lillasyster upp centralt i Stockholm. Hennes pappa var forskare. Mamman som var väldigt strukturerad arbetade som dagmamma och fanns därför hemma på dagarna. Pappan var inte social. Lottas mamma var rädd att dottern skulle bli lik sin pappa och lärde henne därför sociala koder.

I skolan tejpede läraren igen Lottas mun, eftersom hon inte kunde vara tyst och koncentrera sig.

Lotta tar allt bokstavligt. Hon hade läst i Starlet att man skulle bli av med oskulden när man var i en viss ålder. Eftersom hon tog allt bokstavligt ledde det inte till någon bra utveckling. Hon började röka hasch då hon var 12 år. Hon fick trots allt bra betyg. När hon var 17 år reste hon till USA som utbytesstudent. Där rökte Lotta Marijuana-

Gunnar Svensson och Lotta Wadsten Bynert

na, och var ständigt påtänd. Hon gick upp i vikt, eftersom hon inte har någon mättnadskänsla. Hon bestämde sig för att sluta med marijuana och då gjorde hon det helt tvärt. Det var populärt att banta i USA:, så på vårterminen gjorde hon det. Hon rasade i vikt. När hon kom hem reagerade hennes mamma, och Lotta lades in på sjukhus. Hon vägde då 32 kg, och fick diagnos Anorexia.

Lotta har aldrig haft mättnadskänsla, utan kan äta hur mycket som helst. Hon har ofta fastnat i mönster, och kunnat äta samma sak varje dag.

Hon träffade en amerikan som sa att han skulle åka till Kina. Lotta bestämde sig för att hänga på, men han hoppade av. Lotta åkte ändå. Hon ville möta Gud som skapat henne. Hon fick jobb på ett universitet. Sen träffade hon en man som berättade om Jesus. Han bad för henne. Nästa dag hade hela hennes värld förändrats. Det hände en massa saker i Kina vid samma tid. Det var oroligt och många andra reste hem, men Lotta stannade kvar. I Lottas huvud var det bara så att hon hade ju mött Jesus som är Gud och hon hade inget att vara rädd för, eftersom Gud hade full koll.

En man i Sverige som Lotta fått kontakt med skickade brev, där han skrev att Gud sagt att de skulle gifta sig. Lotta tänkte att

om Gud sagt det så var det så. Hon åkte därför hem och gifte sig med mannen. Han isolerade henne, och sa att Gud ville att hon inte skulle träffa någon. De flyttade till Mariannelund, och fick sonen Josh. Idag vet Lotta att hennes f.d. man förmodligen hade schizofreni. Lotta läste om Paulus syn på Jesus/Gud, och fick själv en förändrad Gudssyn. Hon förstod då att det hennes man sagt inte stämde. Efter flera mordförsök flydde hon från honom för att skydda sin son. Under 15 år levde hon och sonen under beskydd. Mannen fick vid något tillfälle ändå tag på henne.

2002 träffade Lotta sin nuvarande man som heter Mats.

2004-2007 var Lotta sjukskriven. En läkare funderade på om hon hade Aspergers syndrom, och ville göra en utredning. Lotta fick diagnos Asperger/ADD. Läkaren sa att det var ingen sjukdom, men en personlighet.

Lotta berättade att hennes synfält är annorlunda. Hon kan inte sortera intryck, för allt är lika starkt. Alla saker som finns runt omkring henne, alla ljud och allt som händer i rummet hon befinner sig i t.ex. Det är väldigt tröttande för hjärnan.

Många med Aspergers syndrom kan utveckla speciella intressen och talanger på vissa områden, medan man kan ha svagheter på andra områden. Lotta nämnde exempel på kända människor med samma diagnos. Albert Einstein och Steve Jobs, medgrundare och VD för Apple sägs t.ex. ha haft Aspergers.

ADD = Attention Defect Disorder.

ADHD = Attention Deficit Hyperactivity Disorder ADD är ADHD utan H. Man har alltså inte problem med hyperaktivitet, utan kan vara stilla, men har svårt med koncentrationen.

Aspergers syndrom är en diagnos inom

autismspektret, vilket innebär

- varaktiga brister i kommunikation och socialt samspel

- begränsade, repetitiva mönster (beteende, intresse, aktiviteter)

Ju mer stressad Lotta blir desto mer märks det. Hon glömmet saker hon ska göra o.s.v. Om hon ritar kan hon hålla på i dagar om hon inte blir avbruten.

Lotta hade jobb på en turistbyrå, men det var för mycket intryck där. Sedan fick hon jobb som arkivföreståndare. Det passade henne utmärkt tills hon drabbades av posttraumatiskt stress-syndrom. Då fick hon sluta där. Nu är hon anställd i en väns företag.

De som har denna diagnos är i minoritet. Det är den stora majoriteten som bestämmer. Minoriteten är helt beroende av att majoriteten hjälper henne som är i minoritet.

För många är det en lättnad då de får en diagnos. För Lotta var det en sorg. Hon ville inte vara i minoritet, utan som hennes mamma önskade att hon var. Det är viktigt att lyssna på varandra. Erfarenheter kan vara olika. Man förstår inte alltid varandra, även om man tillhör samma grupp.

Neurodiversitet, ett ord som kommer från engelskans neurodiversity, betyder neurologiskt annorlunda. Tanken med begreppet är att personer med högfungerande autism och ADHD ska betraktas som friska, vanliga människor med lite andra sätt att fungera och reagera på, d.v.s. inte som människor med funktionsnedsättningar och psykiatriska sjukdomar.

Lotta har överlevnadsstrategier för att klara sin vardag.

1. Kloning

I Lottas hjärna är det mycket information samtidigt, och snurrar väldigt, eftersom hon inte kan sortera alla intryck. Hon har

forts. sid. 14

forts. fr. sid. 13

egentligen svårt att stå framför människor och prata, och är normalt fåordig. När hon ska föreläsa tänker hon som så att hon sätter sig själv i hörnet i rummet och sedan är det bara en del av henne som står där och pratar.

2. Imitation

Lotta har t.ex. lärt sig att le. Hennes mamma lärde henne att man skulle le, för att människor tycker om glada människor. Hon ler därför ibland och ser glad ut fast hon säger något annat med munnen. Det kan därför bli svårt att tolka för andra och blir lätt missförstånd. Flera skådespelare har diagnosen Asperger t.ex. Robin Williams.

***På internet (youtube) finns en dokumentärfilm om Lotta.
"Mitt namn är Lotta". Den är gjord av Robert Pierre från Vetlanda.***

forts. fr. sid. 10

tyngd och tillämpats så att man ställt den över lagen. Trots att den egentligen ligger långt under lagtext och förarbete har den accepterats av Socialstyrelsen som något alla barnmorskor ska jobba efter.

I stadgarna för barnmorskornas internationella förbund står det att varje barnmorska är en person med ett moraliskt ansvar, och har rätt att avböja om man känner ett djupt moraliskt motstånd.

Fram till 2010 fungerade samvetsfrihet, och fanns med i svenska barnmorskeförbundets stadgar. 2013 skrev ordföranden att samvetsfrihet för barnmorskor var självklart. 2012-2013 kom en policy att alla barnmorskor ska delta i abort, och får inte jobba som barnmorska om man är negativt inställd.

Vår diskrimineringslag ska enligt förarbeten hjälpa människor som blivit diskriminerade, men inte då man av etiska eller

Morgonrutiner

Det är många saker som ska göras på morgonen. Lotta får gruppera det som hör ihop för att kunna hantera situationen utan att det ska bli för rörigt och hon inte ska glömma något. Lotta behöver göra allt i rätt ordning, och får inte bli avbruten. Hon har dåligt automatiskt tänkande och måste planera och hitta strategier.

Detaljer vs helheten

Ibland är detaljer extremt viktiga att se. En del anställer människor med Asperger för att de ser detaljer som andra missar.

Samlingen avslutades med sång av Christer Ramefeldt

moraliska skäl upplevt sig diskriminerad. Denna lag säger man ska innefatta samvetsfrihet, men Jörgen anser att Sveriges lag inte ger ett tillräckligt skydd för samvetsfrihet.

Man får nu vända sig till Europadomstolen. "Europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna" kom till efter Andra världskriget, precis som FN:s deklaration om mänskliga rättigheter. Man ville hindra att det som hände under Nazi-Tyskland skulle upprepas. Synen på människovärdet förändrades, och införde s.k. "rättfärdighetsmord", vilket innebar att de som hade Downs syndrom och andra som man ansåg vara mindre värda skulle tas bort.

Europakonventionen ska även skydda en minoritet från vad en majoritet kan tycka. Man har rätt till religionsfrihet och samvetsfrihet, vilket inte är samma sak. Man kan ha samvetsbetänkligheter utan att tillhöra en speciell religion och tvärtom.

Bön

Vi ber tillsammans

Tacka för:

- o Bönegemenskapen i SKSF och HCFI
- o Alla som är ljus och salt i sin vardag
- o Guds trofasthet och Guds löften
- o Att vi har frihet att samlas till bön och annan kristen gemenskap
- o Sjukhuskyrkan
- o Alla våra trogna medlemmar i SKSF
- o Korset i våra nordiska flaggor

Bed för:

- o Dem som är förföljda för sin tro
- o Dem som är på flykt och andra i nöd
- o Muslimer som konverterat
- o Den psykiska ohälsan i vårt land
- o De studerande
- o Frågan om samvetsfrihet inom vården
- o Synen på människovärdet
- o Alla som är ensamma

HEALTHCARE SUNDAY - BÖN FÖR VÅRD OCH OMSORG

Söndag den 20 oktober vill vi uppmana alla kyrkor och samfund att vara med och be för vården och omsorgen i Sverige.

Healthcare Sunday började i Storbritannien och uppmärksammas nu i många länder. 18 oktober har Lucas namnsdag. Lucas i Nya testamentet var ju läkare, och därför har man valt den söndag som är närmast 18 oktober.

På SKSF:s hemsida finns mer information och en färdigskriven bön som man får skriva ut och använda om man vill.

13. - 18. OKTOBER 2019

HCFI Global Prayer Summit

i Sydafrika

Du som är intresserad av att åka,
skicka e-post till
kristenivarden@telia.com för mer info

HCFI:s Europeiska bönevecka

i Israel 6-11 januari 2020

12-16 januari rundtur i Israel

**Mer info i Hälsning nr 3 2019
och på SKSFs hemsida**

B-POST

Begränsad eftersändning

Vid definitiv eftersändning återsändes försändelsen med den nya adressen till:

SKSF, c/o Margréth Jansson
Smedhemsv. 19, Ryd, 565 97 Bottnaryd

B

Ta vara på chanser du får

Skjut inte upp allt du vill göra.
Du vet inget om din morgondag.
Kanske du inte kan utföra
imorgon det du kan idag.
Ta ingenting för givet,
varken vänner, hälsan eller livet.
Ta vara på dagar och chanser du får,
så de inte ifrån dig går.

MJ

Vårdbibeln Gåvan till den som vårdar

människovärde

vill verka för en ökad respekt
för människans unika
okränkbara värde,
i synnerhet dess början
och dess slut.

www.manniskovarde.se

Vi behöver ditt stöd!

Ge en gåva till Sveriges Kristna Sjukvårdsförbund
Plusgiro: 13 87 37 - 2 Bankgiro: 312-4294 Swish: 1234580239